

Sesja upamiętniająca osiągnięcia naukowe Profesora Jana Żaka pozwoliła nie tylko na przypomnienie Jego osiągnięć w zakresie badań mediewistycznych czy metodologicznych, ukazanie inspiracji płynących z Jego dzieł, ale również przypomniała Jego sylwetkę jako Człowieka, Mistrza i Przyjaciela.

Danuta Minta-Tworzowska

Uwaga: pełną bibliografię prac Profesora Jana Żaka podaje tom VII „Folia Praehistorica Posnaniensia” (1995).

MIECZYŚLAW DOMARADZKI (1949–1998)

Nieoczekiwanie i w młodym wieku zmarł doc. dr hab. Mieczysław Domaradzki, pracownik naukowy Instytutu Archeologicznego i Muzeum Bułgarskiej Akademii Nauk oraz profesor i kierownik Katedry Archeologii Uniwersytetu Opolskiego.

Mieczysław Domaradzki urodził się 3 października 1949 r. w Brzegu nad Odrą. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Lewinie Brzeskim, który był jego miastem rodzinnym, a następnie kontynuował naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Brzegu. Po zdaniu matury w 1967 r. podjął studia w Katedrze Archeologii Polski Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W trakcie studiów zainteresował się szczególnie problematyką celtycką. Zainteresowania swe rozwijał pod kompetentną opieką profesorów Zbigniewa Woźniaka i Kazimierza Godłowskiego. Ich efektem była praca magisterska zatytułowana *Tarcze celtyckie w Europie Środkowej*, która została opublikowana w 1977 r. (*Tarcza z okuciami metalowymi na terenie Celtyki Wschodniej*, „Przegląd Archeologiczny”, t. 25, s. 53–95).

W 1973 r. Mieczysław Domaradzki otrzymał stypendium doktoranckie Bułgarskiej Akademii Nauk, w rezultacie czego na stałe związał swe losy z tym krajem, kontynuując studia w zakresie problematyki celtyckiej na terenie bałkańskim oraz podejmując twórczo badania nad kulturą Traków. Tutaj założył także rodzinę.

W 1976 r. powstaje praca doktorska poświęcona najazdom celtyckim na Trację, wykonana pod kierunkiem prof. Iwana Wenedikowa. Jako etatowy pracownik naukowy Instytutu Archo-

logicznego Bułgarskiej Akademii Nauk kontynuuje swe studia nad Celtami i ich kulturą, czego efektem jest monografia poświęcona obecności Celtów na Półwyspie Bałkańskim (*Keltite na Balkanskija poluostrov*), którą opublikował w 1984 r. M. Domaradzki habilitował się w 1989 r. na podstawie opracowania osadnictwa i kultury górnego dorzecza rzeki Mesty (*Pametnici na trakijskata kultura po tečenie na r. Mesta*, „Razkopki i proučvanija”, t. XXVI, Sofia).

W toku swej całej pracy zawodowej rozwijał bardzo ożywioną działalność organizacyjną i naukową, obejmującą zarówno systematyczne prace terenowe, jak też – co było nowością w archeologii bułgarskiej – programowe badania rozpoznawcze. Starał się przenieść doświadczenia merytoryczne i terenowe oraz wzory wypracowane w archeologii polskiej w środowisko archeologów bułgarskich, w którym zarówno ze względów historycznych, jak i z powodu ówczesnego systemu kształcenia (brak odrębnych studiów archeologicznych) metodyka badań archeologicznych nie zawsze stała na odpowiednim poziomie. Elementem tych starań była m.in. organizacja wspólnej ekspedycji bułgarsko-polskiej dla badań w dorzeczu rzeki Strumy (Bułgaria południowo-zachodnia). Miałem przyjemność brać udział w tych badaniach przez dwa sezony, poznając zarówno wspaniałe krajobrazy tej części Bułgarii, niezwykłą gościnność tutejszych mieszkańców, jak i imponujące stanowiska archeologiczne z różnych epok. Działalność tej ekspedycji została niestety gwałtownie przerwana ze względów politycznych i nie mogła być dalej kontynuowana, gdyż po powstaniu w Polsce ruchu „Solidarność” polscy uczestnicy ekspedycji, o jednoznacznym zaangażowaniu politycznym, stali się w Bułgarii *non grata*. Efektem tych badań była wspólna publikacja przygotowana pod redakcją M. Domaradzkiego i J. Śliwy pod tytułem *The Lower Strumešnica Valley in Prehistoric, Ancient and Early Medieval Times* (Kraków 1983).

W końcu lat osiemdziesiątych Mieczysław Domaradzki, wraz ze stworzonym przez Niego zespołem młodych archeologów bułgarskich, zapoczątkował systematyczną prospekcję terenową, wzorowaną na polskich badaniach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), który to projekt badawczy otrzymał nazwę *Archeologiczna Mapa Bułgarii*, a realizowany jest systematycznie od 1992 roku.

Mieczysław Domaradzki prowadził liczne badania wykopaliskowe, lecz niewątpliwie Jego największym dokonaniem naukowym jest odkrycie i podjęcie, w ramach międzynarodowej ekspedycji bułgarsko-czesko-angielskiej i francuskiej, systematycznych badań wykopaliskowych *emporium* greckiego Pistiros, położonego nad górną Maricą, koło miasta Septemvri. Jest to pierwsza odkryta grecka kolonia „wewnętrzlandowa” – położona w głębi lądu, nie zaś na wybrzeżu morskim.

Badania w Pistiros zaowocowały już ważnymi publikacjami. Ukazał się pierwszy tom serii przedstawiającej usystematyzowane rezultaty tych ważnych badań (*Pistriros*, Prague 1999) pod redakcją J. Bouzka, M. Domaradzkiego i Z. Archibald. Pośmiertnie ukazało się jeszcze inne dzieło, a mianowicie opracowany wraz z V. Tanewą tom poświęcony kulturze trackiej u progu okresu hellenistycznego (*Trakijskata kultura v prechode k'm elenističeskata epocha, Emporio Pistiros*. II, Septemvri 1998).

M. Domaradzki wykładał na Uniwersytecie w Wielkim Tyrnowie archeologię Europy środkowej i wschodniej oraz dzieje ziem bułgarskich w I tysiącleciu p.n.e. Wykładał także na niepaństwowym Nowym Uniwersytecie Bułgarskim, na nowo otwartym tamże studium archeologicznym oraz na Uniwersytecie Karola w Pradze i w ośrodkach uniwersyteckich w Polsce. Nigdy nie zerwał kontaktów i współpracy ze swą Ojczyzną. Także Jego syn i córka wychowani zostali zarówno w tradycji bułgarskiej, jak i polskiej.

Mieczysław Domaradzki związany był również z naszym Instytutem. W zorganizowanych przez Niego badaniach nad Strumą brała udział duża grupa studentów poznańskich, pod kierunkiem piszącego te słowa. Badania prowadziliśmy w okolicach całkowicie niedostępnych wtedy dla cudzoziemców, z czym łączyło się wiele dodatkowych przeżyć dostarczanych przez służby bezpieczeństwa. Mieczysław Domaradzki wykladał również w naszym Instytucie Prahistorii UAM, przedstawiając rezultaty swych znakomych badań w Pistiros.

Mietek był wybitnym „ambasadorem” Polski i polskiej archeologii w Bułgarii, ale także archeologii bułgarskiej w Polsce. Cześć Jego pamięci.

Tadeusz Makiewicz

WSPOMNIENIE O PROFESORZE MICHALE IWASZKIEWICZU

Dnia 2 lutego 2000 roku zmarł prof. dr hab. Michał Iwaszkiewicz, emerytowany kierownik Katedry Rybactwa Śródlądowego w poznańskiej Akademii Rolniczej.

Większości archeologów i prahistoryków w Polsce, a także i poza jej granicami, był znany przede wszystkim z prac badawczych nad pozostałościami szczątków ryb. Jako jeden z niewielu w kraju, a jedyny w Poznaniu, od początku lat 60., zajmował się między innymi badaniami archeoichtologicznymi, zapoczątkowanymi w latach międzywojennych XX wieku przez prof. Edwarda Lubicza-Niezabitowskiego i dalej prowadzonymi przez Jego mistrza prof. Józefa Kaja. W ten sposób stał się Tym, który nie tylko kontynuował tradycję wspomnianych badań, ale również przyczynił się do ich rozwoju w poznańskim środowisku naukowym.

Należał do tego grona naukowców, którzy poza szeroko rozwiniętą współpracą z przedstawicielami nauk przyrodniczych, umiejętnie nawiązywali kontakty naukowe i koleżeńskie między innymi z archeologami. Dowodem uznania dla Niego, ze strony środowiska archeologicznego, a szczególnie Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, było przyznanie w 1977 roku, z okazji 120-lecia tegoż Muzeum, medalu pamiątkowego za zasługi dla rozwoju tej placówki.

W kontaktach z młodszym od siebie pokoleniem był jednym z tych mistrzów, którzy potrafili przekazywać swoją wiedzę i inspirowali do samodzielnej działalności. We współpracy z nimi prezentował umiejętność kreowania nastroju bliskiego koleżeństwa, podziwu oraz respektu dla Niego.

Profesor Michał Iwaszkiewicz urodził się 6 sierpnia 1922 roku w Wysławicach, w woj. poznańskim. Po uzyskaniu świadec-

